

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **P. B.**

skazanego z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 18 maja 2026 r.

wniosku prokuratora o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie kasacyjnej o
sygn. akt II KK 45/26

na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. a contrario w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. oraz art. 41 §
2 k.p.k. *per analogiam*

postanowił:

wniosek pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

W dniu 12 maja 2026 r. prokurator Prokuratury Okręgowej del. do Prokuratury Krajowej na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. *per analogiam*, art. 42 § 1 i art. 45 § 1 k.p.k. oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych UE i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, wystąpił do Sądu Najwyższego z wnioskiem o wyłączenie od rozpoznawania kasacji w sprawie II KK 45/26 sędziego SN Antoniego Bojańczyka (przewodniczącego, sprawozdawcy) „powołanego na stanowisko sędziowskie w Sądzie Najwyższym z udziałem niespełniającej konstytucyjnych standardów Krajowej Rady Sądownictwa”, gdyż jego udział w składzie orzekającym powoduje,

że skład ten nie spełnia wymogów sądu ustanowionego ustawą, bezstronnego i niezawisłego – określonych w art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych UE w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.) oraz w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – wobec czego z mocy prawa nie jest sądem, zaś rekomendacja do powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego udzielona wymienionemu przez gremium jedynie z nazwy będące Krajową Radą Sądownictwa - bo niespełniające wymogów przewidzianych dla takowej Rady przez Konstytucję RP - stanowi w realiach niniejszej sprawy okoliczność wywołującą uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, rozumianej jako zdolność do zachowania obiektywizmu w przedmiotowej sprawie, którą to wątpliwość wzmaga rażące lekceważenie prawa unijnego, orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC), a także stanowiących zasady prawne uchwał Sądu Najwyższego podjętych w zgodnych z prawem składach oraz realizowanie pozbawionych podstaw prawnych działań odbierających stronom ich fundamentalne prawo do sądu, co powoduje, że dopuszczanie do orzekania przez obejmujący ich skład doprowadzi do wydania rozstrzygnięcia z rażącym naruszeniem prawa, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (k. 39-43).

Wniosek prokuratora o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt II KK 45/26, nie podlegał zarejestrowaniu w kontrolce rozstrzygnięć incydentalnych („KRI”) ani w repertorium KB i został przekazany sędziemu sprawozdawcy celem podjęcia stosownej decyzji, zgodnie z pkt. 1 zarządzenia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 25 listopada 2025 r. Nr 21/2025 w myśl którego cyt.: „[p]isma prokuratorów, zawierające „wnioski o wyłączenie” (wykluczenie) od rozpoznania sprawy i przekazanie sprawy, mające wyłącznie charakter ustrojowy i złożone z pominięciem trybu przewidzianego w Kodeksie postępowania karnego i ustawie o Sądzie Najwyższym (art. 29 § 5 i n.) - przy uwzględnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., P 22/19 - nie podlegają zarejestrowaniu w kontrolce rozstrzygnięć incydentalnych ani

w repertorium KB, a przekazuje się je sędziemu sprawozdawcy celem podjęcia stosownej decyzji”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należało zbadać, czy złożone przez prokuratora do sprawy pismo jest prawnie dopuszczalnym wnioskiem o wyłączenie w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego, do których to przepisów nawiązuje się w *petitum* wniosku. Jego analiza nakazuje przyjąć, że złożony w niniejszej sprawie wniosek o „wyłączenie od rozpoznawania kasacji” jest niedopuszczalny z mocy ustawy, co musiało skutkować pozostawieniem go bez rozpoznania.

Wątpliwość co do bezstronności sędziego, jego ustanowienia mocą ustawy czy też niezawisłości nie może być wywodzona z samych kwestii ustrojowych związanych z jego powołaniem i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło do tego powołania (por m. in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19; z 31 października 2023 r., V KK 358/23). Zarzuty mające uzasadniać wyłączenie sędziego, nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów ani też do wszystkich spraw rozpoznawanych przez tych sędziów (postanowienie SN z 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22). W regulacji z art. 41 § 1 k.p.k. chodzi bowiem o okoliczności natury faktycznej, względnie zdarzenia procesowe, które mogłyby uzasadniać wątpliwości co do obiektywnego rozstrzygnięcia sprawy przez konkretnego sędziego. Do okoliczności takich nie należą natomiast rozwiązania legislacyjne dotyczące ustroju sądownictwa (postanowienia SN: z 22 listopada 2023 r., II KK 7/23, i z 23 grudnia 2025 r., V KB 152/25).

Wykładnia art. 41 § 1 k.p.k. prowadzi do wniosku, że dyspozycja tego przepisu — wbrew temu, co się bez wskazania na jakiekolwiek przekonywające argumenty przyjmuje w niektórych orzeczeniach Sądu Najwyższego upatrujących podstawę wyłączenia sędziów powołanych przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw w konstrukcji „braku instytucjonalnej bezstronności”, a

zatem na figurze prawnej nieznanej ustawie postępowania karnego — nie obejmuje tych sytuacji, w których wątpliwości podnoszone przez stronę nie mają charakteru ściśle wiążącego się z istotą sprawy, tj. gdy nie odnoszą się do konkretnych elementów sprawy (tj. przedmiotu postępowania, jego stron, zaszłości natury faktycznej, przebiegu procesowego sprawy itp.), stanowiąc jedynie wypadkową krytycznej oceny przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań legislacyjnych czy podzielenia poglądu, że określone rozwiązania normatywne nie dają — w mniemaniu uczestnika postępowania — gwarancji bezstronnego rozpoznania sprawy.

Zatem procedowanie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, gdy z treści wniosku o wyłączenie sędziego wynika, że kontestuje się w nim wyłącznie zagadnienia o charakterze ustrojowym jest niedopuszczalne. Tak właśnie jest w niniejszej sprawie. Podstawę wniosku stanowią bowiem wyłącznie okoliczności dotyczące powołania sędziego, *de facto* związane tylko z organem o to wnioskującym (Krajową Radą Sądownictwa działającą w składzie ukształtowanym zgodnie z ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r.). W jego uzasadnieniu nie artykułuje się jakichkolwiek skonkretyzowanych (zindywidualizowanych) okoliczności wskazujących na istnienie wątpliwości co do bezstronności sędziego ani nie wskazuje się na istnienie skonkretyzowanych okoliczności świadczących o wystąpieniu przesłanki, o której mowa w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., porzeczając na nawiązaniu do i kontestowaniu wyłącznie okoliczności o charakterze abstrakcyjnym (ustrojowym), w tym okoliczności dotyczących ścieżki zawodowej sędziego podlegającej ocenie konstytucyjnego organu Krajowej Rady Sądownictwa.

Niedopuszczalność badania okoliczności powołania sędziego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wynika również z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 4 marca 2020 r., sygn. P 22/19 (Dz.U. z 2020 r., poz. 413), w którym uznano, iż art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k., w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Dodatkowo należy wskazać na to, że wniosek złożony przez prokuratora nie dotyczy sędziego, lecz bliżej nieokreślonego co do jego statusu ustrojowego podmiotu. Nie sposób zatem nie dostrzec — zaiste osobliwej — niekonsekwencji w rozumowaniu prawnym przedstawionym przez autora wniosku, który z jednej strony składa wniosek oparty na przywołanych przez siebie przepisach procedury karnej m. in. na art. 41 § 1 k.p.k. (zatem przepisach regulujących tryb wyłączenia sędziego), następnie zaś w całym wniosku koncentruje swój wysiłek na próbie dowodzenia, że sędzia, którego dotyczy wniosek sędzią nie jest. Przypomnienia wymaga bowiem okoliczność oczywista: uruchomienie postępowania incydentalnego we wskazanym w tych przepisach trybie możliwe jest bowiem wyłącznie w odniesieniu do sędziów (Rozdział 2-gi Kodeksu postępowania karnego dotyczy wszak wyłączenia sędziego). Trudno wyręczać prokuratora w trudzie zidentyfikowania właściwej podstawy procesowej wyłączenia od udziału w sprawie — jak to się ujmuje we wniosku — "osoby, której bytność w Sądzie Najwyższym poprzedziła uchwała KRS ukształtowanej w oparciu o przepisy *ustawy z 2017 r.*", która jednocześnie nie jest sędzią ("nie jest sądem"). Jeśli jednak tryb taki w prawie procesowym istnieje, to niewątpliwie wniosek o wyłączenie złożony przez prokuratora nie został na nim oparty, bowiem nie tylko w uzasadnieniu wniosku, ale także w jego *petitum* takiej podstawy nie wskazano.

Decyzja o pozostawieniu bez rozpoznania wniosku o „wyłączenie od rozpoznawania kasacji” sędziego zapada w formie postanowienia, które może zostać wydane również z udziałem sędziego, którego dotyczy wniosek. Jak bowiem przyjmuje najwyższy organ władzy sądowniczej (wyrok z 15 listopada 2013 r., sygn. III KK 227/13), cyt.: "wynikający z art. 42 § 3 k.p.k. obowiązek powstrzymania się sędziego od udziału w sprawie ma swoje uzasadnienie tylko wtedy, gdy wniosek o jego wyłączenie w ogóle podlega rozpoznaniu. Natomiast, gdy zachodzi podstawa do pozostawienia wniosku bez rozpoznania, nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż sędzia, którego ten wniosek dotyczy, nie może brać udziału w wydaniu takiego orzeczenia. [W] składzie sądu orzekającego o pozostawieniu bez rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego w trybie art. 41 § 2 k.p.k. może brać udział sędzia, którego wniosek taki dotyczy" (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z 21 lipca 2011 r., I KZP 6/11, OSNKW 2011, nr 8, poz. 66 z glosą D. Wysockiego,

OSP 2012, z. 3, s. 207-209 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2026 r., sygn. II KB 118/25; por. również: J. Kosonoga w: *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166*, red. R.A. Stefański, S. Zabłocki, Lex 2017, art. 41, teza 73-74; M. Rogacka-Rzewnicka w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów*, red. D. Szumiło-Kulczycka, Lex 2022, art. 41, teza 3; H. Paluszkiewicz w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, wyd. 3, Warszawa 2023, art. 41, teza 11; D. Świecki w: *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, Lex 2025, art. 41, teza 18-19; W. Jasiński w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. J. Skorupka, wyd. 7, Legalis 2026, art. 41, Nb 20 wraz z powołaną dalszą literaturą).

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy pozostawił wniosek prokuratora bez rozpoznania.

[J.J.]

[a.ł.]